

LUPTA ÎMPOTRIVA SCHIMBĂRILOR CLIMATICE

La Conferința ONU de la Paris privind schimbările climatice din decembrie 2015, părțile din întreaga lume au convenit limitarea încălzirii globale mult sub 2°C peste nivelurile preindustriale. UE s-a angajat ca, până în 2030, să-și reducă emisiile cu cel puțin 40 % față de nivelurile din 1990, îmbunătățind în același timp eficiența energetică cu 27 % și crescând procentul energiei din surse regenerabile la 27 % din consumului final. Un mecanism-cheie pentru combaterea schimbărilor climatice este sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii.

TEMEI JURIDIC ȘI OBIECTIVE

Articolul 191 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) stabilește drept obiectiv explicit al politicii UE în domeniul mediului lupta împotriva schimbărilor climatice.

CONTEXT GENERAL

A. Încălzirea globală

În absența unor politici suplimentare de reducere a emisiilor, se preconizează o creștere a temperaturii medii globale cuprinsă între 1,1°C și 6,4°C în cursul acestui secol. Activitățile umane, cum ar fi arderea de combustibili fosili, despăduririle și agricultura, provoacă emisii de dioxid de carbon (CO₂), metan (CH₄), protoxid de azot (N₂O) și fluorocarburi. Aceste gaze cu efect de seră (GES) înmagazinează căldura radiată de suprafața terestră și o împiedică să se elibereze în spațiu, cauzând încălzirea globală.

B. Impactul schimbărilor climatice

Încălzirea globală provoacă și va provoca un număr mai mare de evenimente climatice extreme (cum ar fi inundații, secete, precipitații extreme, valuri de căldură), incendii forestiere, deficit de apă, dispariția ghețarilor și creșterea nivelului mării, modificarea distribuției sau chiar dispariția unei părți a faunei și a florei, boli ale plantelor și dăunători ai plantelor, penurii alimentare și de apă dulce, precum și migrația populațiilor care încearcă să scape de aceste pericole. Există dovezi științifice care arată că riscurile de schimbări ireversibile și catastrofice ar crește semnificativ în cazul în care încălzirea globală ar depăși cu 2°C nivelurile preindustriale.

C. Costul acțiunii versus costul inacțiunii

Conform raportului Stern, publicat în 2006, lupta împotriva încălzirii globale ar costa în jur de 1 % din PIB-ul mondial în fiecare an, în timp ce lipsa de acțiune ar putea costa cel puțin 5 % și, în cel mai rău caz, până la 20 % din PIB-ul mondial. Astfel, ar fi

nevoie doar de o mică parte a PIB-ului mondial total pentru a investi într-o economie cu emisii scăzute de carbon, dar combaterea schimbărilor climatice ar genera, în schimb, beneficii la nivelul sănătății, o siguranță energetică sporită și ar reduce alte daune.

D. Adaptarea la schimbările climatice

Adaptarea la schimbările climatice variază de la măsuri ușor de realizat și necostisitoare (cum ar fi raționalizarea apei, rotația culturilor, utilizarea de culturi rezistente la secetă, planificarea publică și sensibilizarea populației) până la măsuri costisitoare de protecție și strămutare (creșterea înălțimii digurilor, relocalizarea porturilor, a industriei și a populației din zone de coastă joase sau din câmpii inundabile). [Strategia UE privind adaptarea la schimbările climatice](#) are drept scop construirea unei Europe mai rezistente la schimbările climatice. Acesta promovează un grad mai mare de coordonare și de schimb de informații între statele membre și favorizează integrarea adaptării în toate politicile relevante ale UE.

REALIZĂRI

A. Politica internațională privind clima

În decembrie 2015, după mai bine de două decenii de negocieri, guvernele au adoptat primul acord universal pentru combaterea schimbărilor climatice, cu ocazia celei de-a 21-a Conferințe a părților (COP 21) la Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice (CCONUSC), organizată la Paris. [Acordul de la Paris](#) stabilește eforturi pentru a menține creșterea temperaturii medii la nivel mondial „cu mult sub” 2 °C, încercând să o mențină la 1,5 °C peste nivelurile preindustriale. Pentru a îndeplini acest obiectiv, părțile urmăresc atingerea nivelului maxim al emisiilor globale de gaze cu efect de seră cât mai curând posibil și realizarea țintei emisiilor nete egale cu zero în a doua jumătate a acestui secol. Fluxurile financiare ar trebui să se ridice la nivelul ambiției acestor obiective. Pentru prima dată, toate părțile trebuie să depună eforturi ambițioase de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES), după principiul „responsabilităților comune, dar diferențiate și al capacităților aferente”, cu alte cuvinte, în funcție de situațiile și posibilitățile lor individuale. Din cinci în cinci ani, toate țările trebuie să își reînnoiască și să își îmbunătățească planurile de acțiune privind schimbările climatice („contribuțiile stabilite la nivel național”) și să le comunice în mod transparent, astfel încât să poată fi evaluate progresele colective („bilanț la nivel mondial”). Vor fi sprijinite, în special, țările cele mai vulnerabile, țările cel mai puțin dezvoltate și statele insulare mici în curs de dezvoltare, atât din punct de vedere financiar, cât și prin consolidarea capacităților. Adaptarea la schimbările climatice, menționată pe picior de egalitate cu atenuarea efectelor acestora, este recunoscută ca o provocare la nivel global. În aceeași situație este și importanța abordării „pierderilor și daunelor” asociate cu efectele negative ale schimbărilor climatice. Acordul a intrat în vigoare în noiembrie 2016, după ce fusese ratificat de numărul minim necesar de 55 de guverne reprezentând cel puțin 55 % din totalul emisiilor de gaze cu efect de seră la nivel mondial.

B. Eforturile depuse în cadrul UE pentru combaterea schimbărilor climatice

Prin intermediul [cadrelor privind clima și energia pentru 2030](#), care reprezintă, de asemenea, angajamentul său în cadrul Acordului de la Paris, UE s-a angajat să atingă

următoarele obiective, care trebuie atinse până în 2030: reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin 40 % față de nivelurile din 1990, îmbunătățirea eficienței energetice cu 27 % și creșterea procentului energiei din surse regenerabile la 27 % din consumul final. Cadrul pentru 2030 urmează „obiectivele 20-20-20” hotărâte în 2007 de liderii UE pentru 2020: o reducere cu 20 % a emisiilor de gaze cu efect de seră, creșterea cu 20 % a ponderii energiei din surse regenerabile în consumul final de energie și reducerea cu 20 % a consumului de energie primară al UE (toate în comparație cu nivelurile din 1990), toate acestea prevăzute în măsuri legislative cu caracter juridic obligatoriu. [Foaia de parcurs a UE pentru trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon până în 2050](#) stabilește un obiectiv pe termen lung de a reduce cu 80%, în timp ce [strategia sa cea mai recentă pe termen lung](#) susține o economie neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050.

[Sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii \(ETS\)](#), reprezintă prima și, încă, cea mai mare piață internațională a carbonului și este un instrument esențial de politică al UE pentru combaterea schimbărilor climatice. Acesta se bazează pe principiul „plafonării și comercializării”: se stabilește un plafon pentru volumul total de emisii de gaze cu efect de seră care pot fi emise de cele peste 11 000 de instalații (uzine, centrale electrice etc.) incluse în sistem. Fiecare instalație cumpără sau primește „certIFICATE de emisii” scoase la licitație de către statele membre. Dacă nu sunt folosite, aceste credite, care corespund, fiecare, unei tone de CO₂, pot fi tranzacționate cu alte instalații. De-a lungul timpului, cantitatea totală de certificate este redusă în mod progresiv. Două fonduri - un fond de modernizare și unul de inovare - vor contribui la modernizarea sistemelor energetice din statele membre cu venituri mai scăzute și a încuraja inovarea prin finanțarea energiei din surse regenerabile, tehnologiei pentru captarea și stocarea dioxidului de carbon (CSC) și proiectelor cu emisii scăzute de dioxid de carbon. [Scutirea actuală pentru zborurile intercontinentale](#) a fost prelungită până la sfârșitul anului 2023, atunci când este prevăzută să înceapă prima fază a Schemei de compensare și de reducere a emisiilor de carbon pentru aviația internațională (CORSIA) a Organizației Aviației Civile Internaționale (OACI). [Elveția și UE au convenit să își conecteze schemele de comercializare a certificatelor de emisii.](#)

Emisiile din sectoarele care nu fac obiectul sistemului ETS, precum transportul rutier, deșeurile, agricultura și clădirile, intră sub incidența obiectivelor de reducere anuală obligatorie a emisiilor de gaze cu efect de seră pentru fiecare stat membru. Într-o actualizare recentă, Parlamentul și Consiliul au convenit asupra obiectivelor minime pentru 2012-2030 pentru a contribui la atingerea obiectivului UE de reducere cu 30% a emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din aceste sectoare și la îndeplinirea obiectivelor din Acordul de la Paris. În plus, pentru prima dată, fiecare stat membru trebuie să se asigure de faptul că emisiile provenite din exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultură (LULUCF) nu depășesc absorbțiile. Cu alte cuvinte, pădurile, terenurile cultivate și pășuni vor fi gestionate în mod durabil, pentru a absorbi cât mai multe emisii de gaze cu efect de seră și cel puțin la fel de multe ca cele emise în cadrul aceluiași sector („no-debit-rule” - regula bilanțului neutru) și, prin urmare, pentru a contribui în mod semnificativ la lupta împotriva schimbărilor climatice.

Obiectivul [Directivei privind energia din surse regenerabile](#) este să asigure faptul că, până în 2020, energia din surse regenerabile, cum ar fi biomasa, hidroenergia, energia eoliană și solară, va reprezenta cel puțin 20 % din consumul total de energie al UE pentru producerea de energie electrică, transport, încălzire și răcire. Un [nou obiectiv](#) (32,5 %) se va aplica pentru 2030. Fiecare stat membru adoptă propriul său plan național de acțiune în domeniul energiei din surse regenerabile, care să includă și obiective sectoriale. Ca parte a obiectivului global, statele membre se angajează să furnizeze cel puțin 10 % (14 % în 2030) din combustibilii utilizați în sectorul transporturilor din surse regenerabile de energie. Parlamentul și Consiliul au convenit, de asemenea, asupra unui obiectiv al UE în materie de eficiență energetică de 32 % pentru 2030.

Tehnologia de [captare și de stocare a carbonului](#) (CSC) separă CO₂ din emisiile în atmosferă (care rezultă din procesele industriale), îl comprimă și îl transportă într-o locație unde poate fi stocat. Conform IPCC, CSC, această tehnologie ar putea conduce la eliminarea a 80-90 % din emisiile de CO₂ care provin de la centralele electrice bazate pe combustibili fosili. UE a stabilit un cadru normativ pentru comercializarea și subvenționarea acestei noi tehnologii. Totuși, implementarea proiectelor demonstrative prevăzute în Europa s-a dovedit a fi mult mai complicată decât a fost prevăzut inițial, în principal datorită costurilor ridicate pe care aceasta le implică.

Autoturismele noi înmatriculate în UE trebuie să respecte [standardele de emisii de CO₂](#). Obiectivul de atins până în 2015 este de 130g de CO₂/km în medie pentru fiecare mașină din parcul auto, urmând ca aceste emisii să fi reduse la 95g/km începând din 2021. Pentru a stimula industria să investească în noi tehnologii, pot fi folosite așa-numitele „credite suplimentare”, prin care cele mai ecologice autovehicule din fiecare categorie de autovehicule ale fabricantului contează mai mult decât o singură mașină la calcularea emisiilor medii specifice de CO₂. Un regulament similar este în vigoare pentru [camionete](#). Parlamentul și Consiliul au convenit asupra reducerii în continuare a emisiilor de CO₂ pentru noile vehicule (37,5 %) și noile camionete (31 %) până în 2030. În paralel și pentru prima dată, s-a stabilit un obiectiv de reducere a emisiilor de CO₂ cu 30 % pentru camioanele noi, cu un obiectiv intermediar de 15 % până în 2025.

Se pun la dispoziția consumatorilor informații privind [economia de carburant](#) a noilor autoturisme puse în vânzare sau oferite spre închiriere în UE, astfel încât aceștia să poată achiziționa un autoturism în cunoștință de cauză. [Calitatea carburanților](#) este, de asemenea, un element important pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Legislația UE vizează reducerea intensității GES a carburanților cu 6 % până în 2020: acest obiectiv trebuie să fie atins prin utilizarea biocarburanților, printre alte măsuri, care trebuie, totuși, să îndeplinească anumite criterii de sustenabilitate.

Emisiile de CO₂ din transportul maritim internațional sunt semnificative și se preconizează că vor crește în mod considerabil. UE a făcut presiuni pentru o abordare globală și a stabilit, în același timp, la nivelul întregii Uniuni, un sistem de [monitorizare, raportare și verificare \(MRV\) a emisiilor de CO₂ generate de nave](#), ca prim pas către reducerea acestora. Navele mari vor trebui să monitorizeze și să raporteze anual informațiile referitoare la emisiile verificate de CO₂ eliberate în drumul lor către, din și în porturile UE, împreună cu alte informații relevante.

În urma interdicțiilor aplicate în anii 80 în ceea ce privește cloroflorocarburi (CFC) pentru a opri reducerea stratului de ozon, în prezent sunt folosite gazele fluorurate într-o serie de aplicații industriale, precum aerul condiționat și refrigerarea, deoarece acestea nu dăunează stratului de ozon. Aceste gaze ar putea avea însă un potențial de încălzire globală de până la 23 000 de ori mai mare decât CO₂. UE a luat, prin urmare, măsuri de control al utilizării [gazelor fluorurate](#) și a interzis folosirea lor în noile dispozitive de aer condiționat și de refrigerare până în 2022-2025, deschizând astfel calea către eliminarea mondială treptată a acestora.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Ca răspuns la propunerea Comisiei privind un cadru de politici privind clima și energia pentru 2030, Parlamentul a dat un semnal puternic, solicitând stabilirea a trei obiective obligatorii (mai ambițioase decât cele adoptate în cele din urmă): o reducere cu cel puțin 40 % a emisiilor naționale de gaze cu efect de seră în raport cu nivelurile din 1990; un procent de 30 % din consumul final de energie acoperit din surse de energie regenerabilă; și creșterea cu 40 % a eficienței energetice.

Înainte de Conferința de la Paris privind schimbările climatice din 2015, Parlamentul a reiterat necesitatea urgentă a reglementării și plafonării eficiente a emisiilor generate de transportul aerian și maritim internațional. PE și-a exprimat dezamăgirea cu privire la faptul că OACI nu a căzut de acord asupra reducerii emisiilor prin introducerea CORSIA, axându-se, în schimb, pe compensarea fără nicio garanție de calitate și având caracter obligatoriu din punct de vedere juridic numai începând din 2027, membri importanți ai OACI nefiind încă angajați în participarea la faza voluntară.

Parlamentul susține stabilirea de tarife globale pentru emisiile de carbon și alocarea de venituri din schema de comercializare a certificatelor de emisii pentru investițiile care contribuie la protecția climei. De asemenea, a solicitat măsuri concrete, inclusiv stabilirea unui calendar de eliminare progresivă a tuturor subvențiilor în favoarea combustibililor fosili până în 2020.

Pe parcursul negocierilor cu Consiliul privind gazele fluorurate, Parlamentul a susținut eliminarea treptată completă a gazelor fluorurate cu efecte dăunătoare asupra climei în diverse sectoare noi în care sunt disponibile alternative sigure, eficiente din punct de vedere energetic și rentabile din punct de vedere al costului.

În cadrul unei noi analize anterioare a emisiilor de CO₂ provenite de la autoturisme și camionete, Parlamentul a insistat asupra introducerii în cel mai scurt timp a noului ciclu de încercare mondial definit de către ONU pentru a se ține seama de condițiile reale de conducere la măsurarea emisiilor de CO₂.

Tina Ohliger
05/2019

